

CYFARFOD	Pwyllgor Craffu Gofal
DYDDIAD	13eg o Fehefin, 2024
TEITL	Datblygu darpariaeth breswyl i blant mewn gofal mewn grŵp bychan
RHESWM DROS GRAFFU	Mae'r Cyngor wedi clustnodi hwn fel prosiect blaenoriaeth yng Nghynllun y Cyngor.
AWDUR	Aled Gibbard
AELOD CABINET	Cynghorydd Elin Walker-Jones

1. Pam fod angen ei graffu?

1.1 Mae datblygiad darpariaeth breswyl i blant mewn gofal drwy gynllunio cynllun cartrefi grŵp bychan angen ei graffu oherwydd bod y prosiect yn rhan o Gynllun y Cyngor (Gwynedd Ofalgar). Drwy graffu ar y datblygiad y prosiect mae yn edrych ar le mae'r prosiect arni o ran addewidion sydd wedi ei gynllunio ar gyfer blwyddyn ariannol 23/24 a 24/25.

2. Beth yn union sydd angen ei graffu?

2.1 Mae 3 cwestiwn angen ei graffu gyda Chynllun Cartrefi Grŵp Bychan sef:-

1. Beth yn union fydd y ddarpariaeth a faint o blant fydd yn elwa o'r cynllun?
2. Ydy'r prosiect yn cadw at yr amserlen ac o fewn y gyllideb?
3. A yw'n golygu y bydd modd defnyddio llai o ddarparwyr gofal all-sirol yn y dyfodol?

3. Crynodeb a'r Materion Allweddol

3.1 Mae'r adroddiad yma yn edrych ar gefndir y cynllun ac i ateb y 3 cwestiwn sydd angen ei graffu uchod gyda'r Cynllun Cartrefi Grŵp Bychan. Bydd yr adroddiad yn edrych ar risgiau ar gyfer cwblhau'r cynllun, y sefyllfa gyllidol sydd am ateb y trydydd cwestiwn am ddefnyddio llai o ddarparwyr all-sirol drwy'r cynllun yma. Byddant yn darparu gwybodaeth am beth sydd wedi ei gyflawni eisoes ym mlwyddyn 1 yn y cynllun a beth rydym wedi cynllunio ar gyfer y dyfodol yn ogystal â datblygiadau tebyg sydd yn digwydd yn rhanbarthol a cenedlaethol. Er nad oedd ymgynghoriad cyhoeddus yn gorfod cymryd lle ar gyfer y cynllun rydym fel adran wedi bod yn rhan o gyfarfod cyhoeddus yr ardal er mwyn ateb cwestiynau oedd wedi codi gan unigolion sydd yn byw ym Morfa Bychan. Mae lleoli 2 blentyn mewn gofal ym mhob tŷ am ymateb i gwestiynau sydd wedi codi yn yr adroddiad gyda Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, yn ogystal â chydarddoldeb, y Gymraeg a'r Ddyletswydd Economaidd-Gymdeithasol wrth fod plant Gwynedd yn cael aros mor agos i'w cynefin ac sydd yn bosib. Hefyd yn derbyn gwasanaeth a llety drwy gyfrwng y Gymraeg sef iaith gyntaf nifer o blant sydd mewn gofal yng

Ngwynedd. I orffen byddwn yn edrych ar y camau nesaf a beth sydd wedi ei gynllunio yn fuan i'r dyfodol gyda'r tŷ sydd eisoes wedi ei brynu ym Morfa Bychan. Rydym yn gobeithio yn y dyfodol agos bod modd agor ein drysau ar gyfer 2 dŷ arall mewn ardaloedd ar draws y Sir. Mae'r cynllun yma yn gwella profiadau'r plant sydd yng ngofal y Cyngor gydag anghenion dwys a chymhleth, sydd ar hyn o bryd yn gorfod gadael y sir neu Gymru er mwyn cael darpariaeth addas.

4. Cefndir / Cyd-destun

- 4.1.1 Mae datblygu darpariaeth breswyl i blant mewn gofal mewn grŵp bychan yn rhan o gynllun y Cyngor ac felly erbyn hyn yn ail flwyddyn y cynllun. Trosolwg ar gyfer y prosiect ydi i wella profiadau'r plant sydd yng ngofal y Cyngor gydag anghenion dwys a chymhleth, sydd ar hyn o bryd yn gorfod gadael y sir neu Gymru er mwyn cael darpariaeth addas. Byddwn yn datblygu cartrefi preswyl cofrestredig ar gyfer grwpiau bychan o hyd at ddau o blant mewn un cartref fydd yn caniatáu iddynt gael gofal yng Ngwynedd, mynychu ysgolion lleol, a chymryd rhan gyflawn ym mywyd eu cymunedau. Mae pob cerrig milltir ar gyfer blwyddyn 1 y cynllun wedi ei gyflawni gyda un cerrig milltir yn parhau i'r ail flwyddyn sef Datblygu Datganiad o Bwrpas a pholisïau ar gyfer y datblygiad gan y bydd eu hangen i gofrestru'r uned gyda Arolygiaeth Gofal Cymru. Mae hyn oherwydd yn ystod y Chwarter 4 prynwyd y tŷ cyntaf ar gyfer y Cynllun yn Morfa Bychan ac felly rŵan mae'r broses o'r cofrestriad yn digwydd.
- 4.1.2 Rheswm bod y Cyngor wedi rhoi cynllun yn ei le o ddarparu cartref preswyl ar gyfer grwpiau bach ydi gwneud yn siŵr bod plant Gwynedd yn cael byw yng Ngwynedd, aros yn eu cynefin a chael addysg drwy gyfrwng Cymraeg. Yn ogystal mae yng nghyd fynd gyda beth mae Llywodraeth Cymru yn trio ei weithredu arno sef dileu elw o ofal plant sy'n derbyn gofal. Bydd hyn yn dod a chost all-sirol yr Adran sydd yn gorwario oherwydd lleoliadau heb ei reoleiddio i lawr yn sylweddol a gwneud yn siŵr bod rydym yn darparu gofal drwy Gyngor Gwynedd.

4.2 Risgiau

- 4.2.1 Mae ganddom tan ddiwedd flwyddyn 2027 i gwblhau'r prosiect ar gyfer 3 cartref preswyl cofrestredig. Er bod hynny i weld yn bell i ffwrdd mae dal risgiau weld ei weld fel rhan o'r cynllun. Mae risg wedi ei adnabod fel methiant i adnabod ail adeilad addas sy'n cydymffurfio gyda gofynion Arolygiaeth Gofal Cymru, neu gyda'r potensial o gydymffurfio gyda gwaith addasu. Yn ogystal mae risg bod amserlen o gael plentyn cyntaf yn y tŷ cyntaf erbyn Mis Medi 2024 oherwydd ffactorau eraill e.e. cofrestriad Arolygiaeth Gofal Cymru yn cymryd hirach na'r disgwyl. Y risg arall sydd wedi ei adnabod ydi penodi staff ac os nad oes modd penodi y tro cyntaf yna bydd amserlen i allu hyfforddi staff yn cymryd hirach na'r disgwyl.

4.3 Sefyllfa Gyllidol

- 4.3.1 Mae'r cynllun yn cael ei ariannu drwy arian grant RIF/HCF ac mae wedi clustnodi 2 filiwn ar gyfer y cynllun. Y gobaith ydi bod byddant yn gallu ariannu o leiaf 3 tŷ ar gyfer darpariaeth cartrefi grŵp bychan mewn gwahanol ardaloedd o fewn y Sir sef

Meirionnydd, Arfon a Dwyfor. Ond bydd yn ddibynnol ar y farchnad dai yn ardal Meirionnydd ac Arfon er mwyn cwblhau'r cynllun.

- 4.3.2 Gyda'r tŷ cyntaf yn Morfa Bychan mae adroddiad wedi mynd i'r Cabinet er mwyn cyllido y swyddi ar gyfer y tŷ yma ac modd staffio yr ail dŷ hefyd. Am y flwyddyn ariannol 24-25 mae arian HCF yn gallu ariannu swyddi ond i wneud y swyddi yn barhaol mae angen trosglwyddo yr arian o bot all-sirol ar gyfer y prosiect. Bydd yn gweithio oherwydd byddant yn dod a plant mewn gofal o Wynedd yn ôl i'r Sir drwy eu lleoli yn un o'r cartrefi preswyl. Er mwyn i ni gallu cofrestru y tŷ gyda Arolygiaeth Gofal Cymru bydd angen gwaith wedi ei wneud ar tŷ fel drysau tân a system sprinkler. Rydym am hyn o bryd yn gweithio gyda Adran Tai ac Eiddo er mwyn neud y gwaith yma gyda amserlen i agor drysau y cartref preswyl Mis Medi, 2024.

4.4 Datblygiadau Rhanbarthol a Chenedlaethol

- 4.4.1 Mae cynllun cartrefi preswyl grwpiau bychan hefyd wedi cael ei adnabod mewn siroedd dros Ogledd Cymru ac yn ehangach. Rydym eisoes wedi bod mewn trafodaethau gyda Chyngor Môn a Conwy ac wedi bod yn rhannu syniadau bod gwerth rhannu hyfforddiant os yn bosib ar gyfer staff.

4.5 Beth sydd wedi ei gyflawni – Blwyddyn 1 o'r cynllun

4.5.1 Pan gychwynnodd y cynllun roedd rhaid rhoi nodau i gyflawni ar gyfer y flwyddyn gyntaf ac roedd cynnydd ar y pwyntiau gweithredu yma yn cael ei adrodd yng nghyfarfodydd Herio Perfformiad dros y flwyddyn. Gweler isod nodau cyflawni ar gyfer Blwyddyn un o'r cynllun:-

- Penodi Rheolwr Prosiect
- Cwblhau Achos Fusnes ar gyfer sefydlu CGB
- Cyflwyno Cais Cyfalaf ar gyfer prynu / addasu eiddo
- Prynu / addasu eiddo.
- Datblygu Datganiad o Bwrpas a pholisïau ar gyfer y datblygiad gan y bydd eu hangen i gofrestru'r uned gydag Arolygiaeth Gofal Cymru (CIW).

- 4.5.2 Ar gyfer blwyddyn un mae'r uchod i gyd wedi ei gyflawni gyda'r eiddo cyntaf wedi ei brynu yn ystod Mis Mawrth 2024. Mae cais cofrestru hefyd erbyn hyn bron wedi ei gwblhau i yrru i Arolygiaeth Gofal Cymru.

4.6 Blaenoriaethau ar gyfer y dyfodol

4.6.1 Rydym fel adran wedi rhoi blaenoriaethau ar gyfer y cynllun ar gyfer y dyfodol hefyd drwy edrych beth sydd angen ei wneud yn yr ail flwyddyn ac i osod nodau ar gyfer blynyddoedd i ddilyn.

4.6.2 Blaenoriaethau rydym wedi datgan ar gyfer yr ail flwyddyn ydi:-

- Penodi Rheolwr i'r tŷ cyntaf ym Morfa Bychan
- Gwneud addasiadau ar gyfer y tŷ cyntaf ar gyfer cofrestrriad Arolygiaeth Gofal Cymru (CIW)

- Cofrestriad gydag Arolygiaeth Gofal Cymru (CIW) am y tŷ cyntaf - gweithio tuag at Fis Mehefin 2024 i fyny at gychwyn Mis Medi 2024
- Agor drysau'r tŷ cyntaf ym Morfa Bychan Mis Medi 2024 a chael y plentyn cyntaf wedi ei leoli yno
- Chwarter 1 24/25 - archwiliad o'r farchnad dai mewn 3 ardal benodol sef Arfon (Bangor), Pwllheli a Meirionnydd
- Diwedd chwarter 2 24/25 – adnabod ail dŷ
- Diwedd chwarter 3 24/25 – pryniant ail dŷ
- Adnabod trydydd tŷ i brynu neu roi cais cynllunio i mewn ar ddarn o dir yn Ardal Arfon sydd eisoes yn berchen ar y Cyngor.

4.6.3 Yn dilyn adroddiad cafodd sylw gan y Cabinet ar 14eg o Fai, bellach rydym am symud ymlaen i hysbysebu swydd ar gyfer y tŷ cyntaf ym Morfa Bychan. Rydym hefyd mewn trafodaethau gyda'r Adran Eiddo er mwyn gwneud addasiadau ar gyfer y tŷ er mwyn iddo gyrraedd gofynion cofrestru Arolygiaeth Gofal Cymru. Gyda'r gobaith bod plentyn cyntaf yn y tŷ erbyn diwedd Mis Medi os mae popeth yn cael ei gadw o fewn y terfynau amser sydd wedi ei gofnodi. Hefyd rydym wedi trefnu digwyddiad recriwtio staff cartrefi preswyl plant ar y 26ain o Fehefin o 3y.h.-7y.h. yng Ngwesty Royal Sportman ym Mhorthmadog er mwyn denu unigolion i drïo am swydd ddirprwy reolwr a gweithwyr preswyl ar gyfer y cartref ym Morfa Bychan.

5. Ymgynghori

- 5.1 Pan brynwyd y tŷ yn Morfa Bychan fel tŷ cyntaf sydd yn rhan o'r cynllun grŵp cartrefi bychan roedd cyfarfod cyhoeddus yn Morfa Bychan i drafod y mater. Mynychodd Pennaeth Cynorthwyol Adnoddau, Aled Gibbard a Cyngorydd Elin Walker-Jones er mwyn ymgynghori gyda'r trigolion oedd yn y byw yn Morfa Bychan.
- 5.2 Ar ddiwedd y cyfarfod roedd pawb wnaeth fynychu teimlo yn fodlon gyda'r cynllun ac yn croesawu ac yn falch i weld pobl ifanc yn rhan o'r gymuned leol. Mae cyfathrebu wedi parhau yn dilyn y cyfarfod cyhoeddus gydag unigolyn sydd yn gwrthwynebu'r datblygiad ac yn cwestiynu doethineb i'w leoli ym Morfa Bychan. Fodd bynnag, mae yn bwysig edrych ar ffactorau hygyrchedd y datblygiad o le mae'r tŷ wedi ei leoli yn ogystal â chyflwr yr adeilad. Yn ogystal ag edrych ar gost i adnewyddu'r adeilad er mwyn ymateb i ofynion cofrestru Arolygiaeth Gofal Cymru. Mae'r tŷ wedi ei leoli yn agos i nifer o gyfleusterau cyhoeddus sydd ym Morfa Bychan ac ym Mhorthmadog ac mae modd gael mynediad at addysg yn agos.
- 5.3 Nid oes angen caniatâd cynllunio datblygiadol ar gyfer y cynllun. Nid oedd angen trefnu cyfarfod ymgynghoriad cyhoeddus gyda'r datblygiad ond roedd Aled a Cyngorydd Elin Walker-Jones yn teimlo ei fod yn bwysig mynychu cyfarfod cyhoeddus yr ardal er mwyn gadael y trigolion wybod beth oedd yn mynd ymlaen yn Morfa Bychan ac i ateb cwestiynau am y cynllun.

5.4 Wrth fod y cynllun yn rhan o Gynllun y Cyngor mae'r diweddariad am y datblygiad yn cael ei adrodd yn gyfarfodydd Herio a Chefnogi Perfformiad yr Adran Blant a Chefnogi Teuluoedd. Hefyd roedd ymgynghoriad gyda'r trigolion Morfa Bychan wedi ei wneud cyn cyflwyno adroddiad i'r Cabinet.

6. Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015

6.1 A ydych wedi **cynnwys** trigolion / defnyddwyr gwasanaeth? Os ddim, pryd a sut ydych yn bwriadu ymgynghori â nhw?

6.1.1 Mae trigolion Morfa Bychan eisoes wedi cael ymgynghoriad drwy gyfarfod ffurfiol yn yr ardal. Pan fydd penderfyniad yn cael ei wneud o ba unigolion fydd yn addas ar gyfer y math yma o ddarpariaeth yna byddant yn ymgynghori gyda'r bobl ifanc hefyd.

6.2 A ydych wedi ystyried **cydweithio**?

6.2.1 Er mai Cyngor Gwynedd sydd yn arwain ar y cynllun ac am fod yn berchen y tai preswyl bychain, mae lechyd yn rhan o'r trafodaethau er mwyn gwneud yn siŵr eu bod yn ymwybodol o'r cynllun. Mae Nyrs Plant Mewn Gofal ar gyfer yr ardal wedi cael gwahoddiad i weld y tŷ ac rydym yn cydweithio gydag Adran Addysg ac yr Ysgol Uwchradd leol i helpu pobl ifanc sydd am fod yn byw yn y tŷ i setlo yn eu hardal newydd.

6.3 Beth sydd wedi ei wneud neu bydd yn cael ei wneud i **atal** problemau rhag codi neu waethygu yn y dyfodol?

6.3.1 Rydym yn edrych am ail a trydydd tŷ i gwmpas y Sir i atal plant a phobl ifanc gorfod symud allan o Wynedd am ofal preswyl neu gael ei lleoli mewn lleoliadau heb eu rheoleiddio.

6.4 Sut ydych wedi ystyried yr **hirdymor** a beth fydd anghenion pobl mewn blynyddoedd i ddod?

6.4.1 O edrych ar ystadegau o fewn yr Adran yn y 5 mlynedd diwethaf mae'r gofyn am wasanaeth wedi codi gan yr Adran Blant ac er rydym yn fel Adran yn trio ein gorau i gadw teuluoedd gyda'i gilydd i gyd fyd gyda'r strategaeth mae adegau lle mae yn amhosib oherwydd materion diogelu ac felly mae plant yn dod i ofal. Drwy flaenoriaethu darpariaeth breswyl ar gyfer pobl ifanc mae yn lleihau'r pwysau ar yr adran i orfod lleoli plant / plant ifanc oddi wrth eu cynefin ac mewn lleoliadau heb eu rheoleiddio a lleoli gyda darparwyr sydd yn gwneud elw.

6.5 Er mwyn sicrhau **integreiddio**, a ydych wedi ystyried yr effaith bosib ar gyrff cyhoeddus eraill?

6.5.1 Do rydym wedi trafod gyda'r cyrff cyhoeddus perthnasol gyda'r cynllun os ydyw yn berthnasol iddynt.

7. Effaith ar Nodweddion Cydraddoldeb, y Gymraeg a'r Dyletswydd Economaidd-Gymdeithasol

7.1 Prif bwrpas datblygiad darpariaeth breswyl ydi i gadw plant mewn gofal Gwynedd mor agos i'w cynefin a bosib. Drwy wneud hyn maent yn cael byw mewn ardal Gymreigaidd a hefyd cael addysg a chyfleoedd cymdeithasol drwy'r iaith Gymraeg.

8. Camau Nesaf

8.1 Camau nesaf ar gyfer y dyfodol ydi penodi staff ar gyfer y tŷ ym Morfa Bychan, cael cofrestriad gydag Arolygiaeth Gofal Cymru, hyfforddi staff a gallu cychwyn ar edrych ar yr ail a trydydd tŷ erbyn diwedd y flwyddyn ariannol. Os bydd popeth yn cadw o fewn yr amserlen byddant yn gobeithio agor ein cartref preswyl fel datblygiad cynllun cartrefi grŵp bychan erbyn diwedd Mis Medi, 2024.

9.Gwybodaeth Cefndir

9.1 Mae datblygiad darpariaeth breswyl i blant mewn gofal mewn grŵp bychan wedi cael ei drafod eisoes yn y cyfarfodydd isod:-

17.05.2023 – Panel Rhiantu Corfforaethol

20.06.2023 - Tîm Arweinyddiaeth

14.05.2024 – Cabinet - [Rhaglen ar gyfer Y Cabinet ar Dydd Mawrth, 14eg Mai, 2024, 1.00 y.h. \(llyw.cymru\)](#)